

1
บทที่ 1
บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เพลงนมัสการ (Hymn) หมายถึงเพลงศาสนาประเภทหนึ่งที่คริสเตียนใช้ร้องในโบสถ์ โดยเฉพาะในพิธีนมัสการพระเจ้าเพื่อแสดงออกถึงการยกย่องสรรเสริญและขอบพระคุณพระเจ้า

เพลงนมัสการเป็นเพลงที่มีแบบแผนและมีวิวัฒนาการมาช้านานเริ่มประมาณศตวรรษที่ 4 เพลงนมัสการถูกเขียนขึ้นในลักษณะของบทสวดที่เรียกว่าเพลง Chant บางทีเรียกว่า Plainchant หรือ Plainsong มีลักษณะเป็นเพลงทำนองเดียว (Monophonic) ไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ เนื้อร้องใช้ภาษาลาติน ต่อมาในศตวรรษที่ 8 เริ่มมีการเพิ่มทำนองสอดแทรกไปในทำนองเดียวกันกลายเป็นเพลงประสานเสียง 2 -3 เสียง (Polyphonic) และเริ่มมีการนำเครื่องดนตรีมาบรรเลงควบคู่ กลางศตวรรษที่ 15 นักดนตรีชาวฟลันเดอร์ (บริเวณเบลเยียมโบราณ) ได้กำหนดรูปแบบเพลงนมัสการให้มี 4 เสียง คือเสียง Soprano, Alto, Tenor และ Bass และเป็นลักษณะของเพลงนมัสการมาจนกระทั่งปัจจุบัน เมื่อมีการปฏิรูปศาสนาก่อให้เกิดคริสตศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ เนื้อร้องเริ่มใช้ภาษาที่คนทั่วไปเข้าใจได้แทนภาษาลาติน เริ่มจากภาษาเยอรมัน ภาษาอังกฤษ และภาษาท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่น ครั้นเมื่อคริสตศาสนาได้เข้ามายังอาณาจักรล้านนา มีชนนาริตนแรกที่ได้แต่งและแปลเพลงนมัสการเป็นภาษาล้านนา คือ ศาสนาจารย์โจนาธาน วิลสัน

เพลงนมัสการเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในพิธีนมัสการ เพลงนมัสการจะถูกบรรเลงสอดแทรกแทบทุกรายการของระเบียบพิธีนมัสการ ทั้งในส่วนของความเป็นคริสตจักรสากลและคริสตจักรท้องถิ่น เพลงนมัสการที่ใช้ในพิธีนมัสการปัจจุบันสามารถจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- Prelude คือเพลงที่ใช้ร้องหรือบรรเลงก่อนการนมัสการเพื่อเป็นการเตรียมเข้าสู่การนมัสการ
- Hymn คือเพลงที่ที่ประชุมเป็นผู้ร้อง ใช้ร้องในพิธีนมัสการ
- Gloria Patri คือเพลงสาธุการ ที่ประชุมจะร้องหลังจากอ่านพระคัมภีร์ หรืออ่านบทอ่านสลับกัน
- Anthem คือเพลงที่คณะนักร้อง (Choir) เป็นผู้ร้อง

Offertory	คือเพลงที่ร้องหรือบรรเลงในระหว่างที่มีการถวายทรัพย์สิน
Doxology	คือเพลงสรรเสริญพระเจ้าผู้อำนวยพร ที่ประชุมจะร้องหลังจากการถวายทรัพย์สิน
Response Hymn	คือเพลงตอบสนอง ที่ประชุมจะเป็นผู้ร้องหลังจากการอธิษฐาน เช่น หลังจากการอธิษฐานพร้อมกันตามแบบที่พระเยซูคริสต์ทรงตรัสสอน หรือหลังจากการอธิษฐานขอพระพร (Benediction)
Postlude	คือเพลงบรรเลงส่งท้ายหลังจากการร้องเพลงตอบสนอง เป็นการเสร็จสิ้นพิธีนมัสการ

ปี ค.ศ. 1868 มิซซันนารีคณะอเมริกันเพรสไบทีเรียน โดยศาสตราจารย์ดานีเอล แมคกิลวารี และศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน ได้ร่วมก่อตั้งคริสตจักรแห่งแรกขึ้นในอาณาจักรล้านนา คือ คริสตจักรที่ 1 เชียงใหม่ในปัจจุบัน ด้วยความรู้ความสามารถด้านดนตรีของศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน ท่านได้แต่งและแปลเพลงนมัสการสำหรับคริสตจักรล้านนาเป็นจำนวนมาก คึงปรากฏหลักฐานคือหนังสือเพลงนมัสการชื่อ The Laos Hymnal เป็นหนังสือเพลงนมัสการที่พิมพ์ด้วยภาษาล้านนาพร้อมโน้ตทำนองจำนวน 369 บท พิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1914 เพียงแต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าเพลงใดบ้างที่ท่านเป็นผู้แต่งและแปล ต่อมาเพลงนมัสการในหนังสือเพลงนมัสการ The Laos Hymnal บางส่วนได้ถูกแปลเป็นภาษาไทย โดย ศาสตราจารย์แซมูเอล จี. แมคฟาแลนด์ พิมพ์ไว้ในหนังสือเพลงนมัสการ The Siamese Hymnal 1920 หรือเพลงไทยเล่มใหญ่ เมื่อเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาหนังสือเพลงนมัสการได้สูญหายไปเป็นจำนวนมาก กองคริสเตียนบรรณศาสตร์คณะอเมริกันเพรสไบทีเรียนมิซซันแห่งประเทศไทย จึงได้จัดทำหนังสือเพลงนมัสการขึ้นชั่วคราว เรียกว่า เพลงไทยนมัสการสำหรับคริสตจักรแห่งประเทศไทย พิมพ์ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1947 โดยคัดเลือกเพลงจากเพลงไทยเล่มใหญ่ เพลงเพรสไบทีเรียนฮิมนัล และเพลงยูเวน ต่อมาในปี ค.ศ. 1953 กองคริสเตียนบรรณศาสตร์แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยได้จัดทำหนังสือเพลงนมัสการขึ้นใหม่เรียกว่า เพลงไทยนมัสการ โดยคัดเลือกเพลงจากเพลงไทยเล่มใหญ่และเพลงเพรสไบทีเรียนฮิมนัล เพลงไทยนมัสการฉบับ 1953 นี้พิมพ์ใช้ 10 ครั้ง ครั้งสุดท้ายพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1982 ในระหว่างการพิมพ์ใช้ทั้ง 10 ครั้งนี้ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพลงหลายบท โดยการคัดเพลงหลายบททิ้งไปและพิมพ์เพลงใหม่เข้ามาแทนที่ ในปี ค.ศ. 1978 กรรมการอำนวยการสภาคริสตจักรในประเทศไทย ได้ตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อสังคายนาเพลงไทยนมัสการ และในปี 1985 หนังสือเพลงไทยนมัสการฉบับสังคายนาจึงถูกพิมพ์ขึ้นใช้เป็นครั้งแรก และใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

ประเด็นสำคัญ คือ มีเพลงนั้สการจำนวนหนึ่งในหนังสือเพลงไทยนั้สการฉบับ
สังคายนาคหิมพีไว้ในหนังสือเพลง The Laos Hymnal 1914 มาก่อน แสดงว่าศาสตราจารย์
โจนาธาน วิลสัน เคยเป็นผู้แปลเพลงเหล่านี้มาก่อน แต่ปัจจุบันยังไม่เคยพบเพลงที่ศาสตราจารย์
โจนาธาน วิลสัน เป็นผู้แต่ง เพลงนั้สการของคริสตจักรไทยสมัยล้านนาที่แต่งโดยมิชชันนารี
ชาวอเมริกันอาจจะสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างความเป็นคนตรีสากล (ดนตรีตะวันตก) และ
ความเป็นคนตรีท้องถิ่นล้านนา (ดนตรีตะวันออก) และเนื้อร้องอาจจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพ
ของคริสเตียนชาวล้านนาโดยเฉพาะเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อสรั้ทธานในเรื่องของ
พระเจ้า และการเข้มนับถือคริสตศาสนา จึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้

ประวัติโดยสังเขปของศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน

ศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน เกิดเมื่อวันที่ 24 มีนาคม ค.ศ. 1830 ที่เมือง Beaver County รัฐ Pennsylvania สหรัฐอเมริกา จบการศึกษาจาก Princeton Theological Seminary และ Washington and Jefferson College ศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน สมัครเป็นมิชชันนารีมาทำงานในประเทศไทยพร้อมกับศาสตราจารย์ดаниเอล แมคคิลวารี โดยการชักชวนของนายแพทย์ ซามูเอล เฮิร์ส เดินทางมาถึงกรุงเทพเมื่อ ค.ศ. 1858

ปี ค.ศ. 1868 ครอบครัวของศาสตราจารย์ดаниเอล แมคคิลวารี และครอบครัวของ ศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน ได้ร่วมกันก่อตั้งคริสตจักรขึ้นเป็นครั้งแรกในอาณาจักรล้านนา คือ คริสตจักรที่ 1 เชียงใหม่ ในปัจจุบัน ปี ค.ศ. 1888 ศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน ย้ายไปประจำที่ จังหวัดลำปาง เป็นผู้ก่อสร้างคริสตจักรที่ 1 ลำปาง เรียกชื่อว่า ฟลิสัน แมมโมเรียล ศาสตราจารย์ โจนาธาน วิลสัน เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 1911 รวมอายุ 81 ปี ร่างของ ท่านได้ฝังไว้ที่สุสานชาวพื้นเมือง ที่จังหวัดลำปาง

ศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน และศาสตราจารย์ดаниเอล แมคคิลวารี ได้ชื่อว่าเป็น เพื่อนร่วมชีวิต (A Life Long Friend) ในการเป็นมิชชันนารีในอาณาจักรล้านนาร่วม 50 ปี ศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน เป็นนักวิชาการ ท่านได้แปลพระคัมภีร์ แปลเพลงนมัสการ และ แต่งเพลงนมัสการเป็นภาษาล้านนาให้ศาสตราจารย์ดаниเอล แมคคิลวารี นำออกไปเผยแพร่แก่คนทั่วไป ท่านได้คิดค้นทำตัวอักษรล้านนา ตั้งโรงพิมพ์ที่ตำบลวังสิงห์คำ จังหวัดเชียงใหม่ พิมพ์พระคัมภีร์และหนังสือเพลงนมัสการ พิมพ์หนังสือพิมพ์รายเดือนฉบับแรกเรียกว่า “ศิริกิตติศัพท์” ชาวบ้านเรียกว่าหนังสือ “หัวข้อ” มีทั้งข่าวภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ศาสตราจารย์ โจนาธาน วิลสัน ยังมีความรู้ด้านสถาปัตยกรรม ท่านได้ก่อสร้างคริสตจักรที่ 1 ลำปาง ด้วยปูนขาว ผสมน้ำอ้อย ศาสตราจารย์โจนาธาน วิลสัน ได้ทุ่มเทชีวิตความสุขส่วนตัวและความรู้ความสามารถ ทั้งหมดเพื่อชาวล้านนา หนังสือต่าง ๆ ที่ท่านเป็นผู้แต่งและแปลจึงเป็นอนุสรณ์อันยิ่งใหญ่ตลอดไป

หมายเหตุ รวบรวมและเรียบเรียงจากคำทศนาและจากการกล่าวรายงานประวัติความเป็นมา เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ 100 ปี แห่งคริสต์ศาสนาในจังหวัดลำปาง โดย นายแพทย์ดวงธรรม สุริยะคำ ตีพิมพ์ในข่าวคริสตจักร ปีที่ 36 ฉบับที่ 368 เดือน กุมภาพันธ์ 1981 และเพิ่มประวัติมิชชันนารีของจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยพายัพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค้นคว้ารวบรวมเพลงนมัสการที่ศาสนาจารย์โจนาธาน วิลสัน เป็นผู้แต่ง
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะทำนอง โครงสร้างของดนตรี ความหมายของเนื้อร้อง และลักษณะคำประพันธ์ของเพลงนมัสการสมัยเริ่มแรกของคริสตจักรไทย ในล้านนา ช่วงปี ค.ศ. 1895 – 1914

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1. เพลง หมายถึง เพลงนมัสการ
2. หนังสือเพลง หมายถึง หนังสือเพลงนมัสการ
3. บทเพลง หมายถึง เพลงนมัสการ 1 บท ประกอบด้วยเนื้อร้องและทำนอง
4. หนังสือเพลงนมัสการของคริสตจักรสากลจำนวน 35 เล่ม ที่มีรูปแบบการพิมพ์ที่ประกอบด้วยข้อมูลเพลงที่สมบูรณ์ คือ
  - ชื่อเพลง - เนื้อร้อง - ผู้แต่งเนื้อร้อง
  - ชื่อทำนอง - โน้ตดนตรี - ผู้แต่งทำนอง
  - การกำหนดลักษณะคำประพันธ์
5. ชื่อเพลง (Title) หมายถึง ชื่อเพลงที่นำมาจากเนื้อร้องวรรคแรกของเพลงข้อที่หนึ่งหรือประโยคแรกของเนื้อร้องข้อที่หนึ่ง
6. ชื่อทำนอง (Tune) หมายถึง ชื่อทำนองที่ผู้แต่งทำนองตั้งชื่อกำกับทำนองที่แต่งไว้
7. ลักษณะคำประพันธ์ (Syllabic) หมายถึง บทกำหนดวรรคของเนื้อร้อง และบทกำหนดจำนวนคำในแต่ละวรรคของเนื้อร้อง มีรูปแบบการเขียน (Metrical Form) ดังนี้
  - 7.1 C. M. (Common Meter) มีอัตราเท่ากับ 8. 6. 8. 6.
  - 7.2 S. M. (Short Meter) มีอัตราเท่ากับ 6. 6. 8. 6.
  - 7.3 L. M. (Long Meter) มีอัตราเท่ากับ 8. 8. 8. 8.
  - 7.4 C. M. D. (Common Meter Double) มีอัตราเท่ากับ 8. 6. 8. 6. / 8. 6. 8. 6.
  - 7.5 S. M. D. (Short Meter Double) มีอัตราเท่ากับ 6. 6. 8. 6. / 6. 6. 8. 6.
  - 7.6 L. M. D. (Long Meter Double) มีอัตราเท่ากับ 8. 8. 8. 8. / 8. 8. 8. 8.
  - 7.7 P. M. (Peculiar Meter) มีลักษณะเฉพาะไม่กำหนดอัตราที่แน่นอน
  - 7.8 C. P. M. มีอัตราเท่ากับ 8. 8. 6. 8. 8. 6.
  - 7.9 H. M. มีอัตราเท่ากับ 6. 6. 6. 6. 8. 8.

7.10 Irr. (Irregular) มีอัตราไม่สม่ำเสมอ

7.11 การเขียนลักษณะคำประพันธ์ในระบบตัวเลข เช่น 8s. 6s. 4s.

11s. 12s. 10s. – 7s. 6 lines – 6s. 5s. ฯลฯ

หมายเหตุ ลักษณะคำประพันธ์ในข้อ 7.8 และ 7.9 เป็นลักษณะคำประพันธ์ที่ปรากฏเฉพาะในหนังสือเพลง The Laos Hymnal 1914 และหนังสือเพลง Siamese Hymnal 1920

8. Diatonic scale หมายถึง ระบบบันไดเสียงที่มี 8 เสียงใน 1 octave หรือมี 12 ครั้งเสียงใน 1 octave เป็นระบบบันไดเสียงสากลที่นิยมใช้ทั่วโลก
9. Pentatonic scale หมายถึง ระบบบันไดเสียงที่มี 5 เสียง ระบบบันไดเสียงนี้พบในดนตรีของเอเชีย แอฟริกา และบางพื้นที่ของยุโรป
10. Tonality หมายถึง ระบบประสานเสียงที่ให้ความสำคัญกับ Central note ที่เรียกว่า Tonic หรือ Keynote และคอร์ดที่เรียกว่า Tonic chord การประสานเสียงในเพลงนมัสการซึ่งมีลักษณะเป็น Four part harmony ก็ใช้ระบบ Tonality
11. Anon มาจากคำว่า Anonymous หมายถึง เพลงที่ไม่ปรากฏหลักฐานผู้แต่งเนื้อร้อง เพลงที่ไม่ปรากฏหลักฐานผู้แต่งทำนอง และเพลงไม่ทราบแหล่งที่มา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. การเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์คริสตจักรที่สามารถระบุได้ว่าเป็นเพลงที่แต่งโดยศาสนาจารย์โจนาธาน วิลสัน
2. การอนุรักษ์ไว้โดยสามารถนำกลับมาใช้ร้องในคริสตจักร
3. แนวทางในการผลิตตำราเรียนวิชาดนตรีคริสตจักร (Church Music) ในเรื่องของเพลงไทยนมัสการ (Thai Hymnology)